

prišlo je pri Podgorici do boja. Srbija je 22. avg. slovesno obhajala svojo neodvisnost.

Bosna in Hercegovina Podrobnosti o vzetju Sarajeva še niso znane razun onih, katere je general Filipovič po telegrafu naznanil. Naših je moralo že mnogo pasti, ker je boj tako dolgo in srdito po mestnih ulicah divjal. Med ranjenci sta 2 majora in več drugih oficirjev. Zaplenili so naši 32 kanonov, 10,000 pušek, čez 1 milijon patronov in velikodruge vojne sprave, vlovljenih je 55 turških oficirjev in 830 vojakov, 700 upornikov pa ubitih; prebivalcem se je pobralo še 6000 najboljših pušek. To se je zgodilo 19. 20. avg. Od tiste dobe ni nič slišati iz Sarajeva. Bržčas pričakuje general Filipovič 3 vojne oddelke, ki so sedaj na poti v Bosno in Hercegovino. Kakih 13000 upornikov se je pod vodstvom Izmail-bega potegnulo nazaj v Javor planine med Višegradom in Zvornikom ter dobivljajo pomoči od Pazarja in Mitrovice. Pravijo, da pričakujejo 20000 divjih Arnautov. Od Zvornika so uporniki naprej proti Gračanici par krat pritisnili in pred Dobojem generala Szapary-ja, ki je k sreči 36. brigado generala Smigoca v pomoč dobil, strahovito zopet napali 19. 23. in 26. avgusta. Prvokrat bil je tudi Šmigoc ranjen, drugokrat so pa Turki tako pritiskali, da bi se bili skoro 2 mostov čez Bosno polastili. Napad 26. avg. ni bil tako hud. V 3 bitkah je zopet mnogo naših bilo ubitih in ranjenih. Mesto Stolac na jugu od Mostara v Hercegovini so uporniki zajeli in 32. reg. v njem oblegali. Toda 21. avg. je general Jovanovič Turke srdito napal, jih pobil, begunce v kule zaprl, te užgal, da so grde turške pošasti žive zgorele. Med ubitimi je tudi Rizman begovič „gospodar Stolaca“. Ostanke so zbežali proti Bileku. Hercegovinski katoličani so veseli prihoda cesarske vojske in jej povsod pomagajo. Tudi drugi krščanski vstaši se nam bližajo. Tako so vstaši Babič, Golub in Martinkovič orožje položili in se vdali. V kotu od Banjeluke do Bihača je pa še mnogo turških upornikov ter je pri Ključu prišlo do boja. V Banjiluki je 14., 15., 16. in 17. avg. strašno gorelo, ves turški del je pogorel, prejšnji podložniki Turkov, uboga raja je pa marljivo ropala, kolikor je mogla. V nesreči je pogorel tudi samostan frančiškanov. — Ranjene in bolene vojake marljivo odvažajo iz bojišča, tudi k nam v Maribor, v Celovec, v Gradec in zadnji čas tudi na Dunaj. Po izkazih vojnega ministra je do 16. avg. mrtvih in ranjenih bilo blizu 1000 mož. To število se je znatno pomnožilo v bojih v Sarajevu, v Stolacu in pred Dobojem, Od domačega regimenta 47. Hartung so mrtvi: adjutant Kubin, vojaki Franc Turušek, Franc Stein, Karl Sekolec; hudo ranjeni so: Janez Novak, Anton Bezjak, Janez Zelenko, Martin Zorko, Franc Vršič, Franc Baumgartner, Tomaz Roter, Anton Šaupel, Franc Klemenčič, Janez Jamernik, Jožef Cula, Jakob Pliberšek, Richard Rocband, Franc Pölel, Franc Celjšnik, Štefan Koje, Janez Horvat in Franc Onič; lahko ran-

jeni: Janez Kacijan, Matija Predan, Ignac Lešnik, Martin Pušnik, Franc Krobat, Jožef Bernbard. Tukaj naštetih vojakov so bili v boju pri Maglaju in Žepcah 5. in 7. avg. Števila zbolelih ni nikdar bilo dozdej izvedeti!

Za poduk in kratek čas.

Boj pred Jajcem — turški napad na bolenišnico v Banjiluki.

Nemško pa tudi magjarsko turkoljubje se je že precej razhladilo, vsled groznih reči, katere morajo naši vojaki trpeti od divjih Turkov, posebno razkačeni so Magjari, ker so njihovi husarji bili tako zavratno in grozno umorjeni in njihov general Szapary tako hudo zbit, od Tuzle do Doboja nazaj potisnen in tukaj že 5krat strahovito napaden. Ko so pretečeni teden prve ulovljene Turke pripeljali v Mura—Kerestur, jih niso upali dalje peljati proti Kaniži, ampak so z njimi vkrenoli proti Središču, Ptuj in Mariboru ter so jih potem dalje odposlali v Josefsstadt na Českem. Razkačenih Magjarov je namreč vse polno stalo ob železnici, orožanih z puškami, revolverji, sekirami, vilami in kosami, da bi vsakega Turka ubili. Razdraženost je opravičena; Turki se ne obnašajo kot ljudje, ampak kot divje zverine. Dnes hočemo to pokazati z pripovedjo, kako so se bili pred Jajcem in kako so potem za hrptom VII. divizije napravili strahovit upor in napad na 160 bolenih in ranjenih vojakov v Banjiluki.

Poveljnik VII. divizije, vojvoda Württemberg, je z svojimi 3 brigadami 29. julija Savo prekorčil pri Gradiški, se isti den polastil Berbirja in že drugi den došel v Banjaluko, veliko mesto ob reki Vrbas. Bil je povsod dobro sprejet, vsaj na videž. Potem je dobil ukaz marširati v Jajce, ki je 10 ur više v planinah tudi ob reki Vrbas, in dalje mabnoti nad Travnik, za katerim se je imel združiti z generalom Filipovičem. Ali od Banjeluke do Jajca kraj Vrbasa ni mogoče prodirati, ker ni nobene vozne ceste tam. Ta krene od Banjeluke par ur na jugu naenkrat daleč proti večeru in potem zopet proti jugu do Vacarja 14 ur daleč. Med Vacarjem in Jajcem je visoka in pusta planina, čez katero peljajo slabe peš poti v 4 ure oddaljeno Jajce. Vozna steza zavije se torej celih 8 ur okoli planine proti jugu po tesnem klancu do Jezera in drži potem naravnost proti izhodu 4 ure daleč v Jajce, to pa tako, da njej je planina na levi, na desni pa voda Pliva, ki ondi dela 3 ure dolgo jezero in pri Jajcu izteka v krasnih slapih v Vrbas. Bilo je 6. avg. ko je 1. brigada prišla do omenjenega jezera reke Plive; druga brigada je tičala v klancih za planino, v Vacarju je moralo $\frac{1}{2}$ bataljona 17. peš regim. ostati, tretja brigada bila je še 8 ur za Vacarjem, 22. regiment pa raztepen za varnost steze tje doli do Banjeluke. To so Turki zapazili in sklenili od Jajca sem

naše prijeti, čez planino v Varcar vdreti, obedve brigadi zajeti in uničiti. Zato je pa nadvojvoda Salvator, ki je najbolj spredaj komandiral, na sovražnika zadel 7. avg. že ob 8. uri zgodaj. Sreča velika, da je precej zapazil veliko število in namere sovražnikov pa tudi nevarnost, v katerej je bil on in cela VII. divizija. Sovražnikov je bilo 5000, in še 500 rednih turških vojakov; vsi so bili z najboljšimi angleškimi puškami orožani in z strelivom dobro oskrbljeni; seboj so imeli več Kruppovih kanonov. Turki so naglo prodirali in hitili v planini našim priti na stran in za hrbet. Vojvoda Württemberg prijaha z generalnim štabom in ukaže kmalu vojake tako razpostaviti, da bi nevarno namero sovražnikovo zabranili. Na jezero ob desni je naslonil 1 kompanijo, na sredo postavil 10. bataljon lovcev in 1 bataljon kranjskega regimenta štev. 17. fml. Kuhn z 2 baterijama kanonov, ostali 4 bataljoni morali so v planino, in skušati vedno dalje grabiti na levo in sovražnike iz planine proti Jajcu tišati; med tem so pa vojaki ob jezeru in na vozni cesti dobili nalog prodiranje Turkov tukaj zabraniti naj velja, kolikor hoče. To so tudi res storili, čeravno so neizmerno trpeli. Boj se je začel okoli 9. ure, a do 1. popoldne ni nič odnehal; tu pa tam so Turki tako silno pritisnili, da so se naši morali nazaj pomikati. Pri taki priliki sta 2 ranjenca Turkom prišla v pest; divjaki so ju takoj zaklali, glavi odsekali in ji na turški banderi nateknoli. Eden vodnik („führer“) je v gozdu zadel na ranjenega banderaša in mu hotel bandero ali zastavo vzeti; ali Turk mu z handžarom k priči levó roko gladko odseka. Naš ga takoj z bajonetom prebode. Turki so povsod srdito naše napadali. Toda okoli 1/2 2 popoldne je oberst Hostinek z 53. reg. tako daleč v planino prodrł, da je Turke zajel in jih od strani grabil. To jih podere, začnejo se pomikati nazaj in naposled bežati, ko so jim vrli kanonirji do živega prišli in grozno v nje pokali; 2 strela sta enkrat 27 Turkov pobila. Okoli 5. ure se Turki še enkrat vstavijo, toda bili so z bajonetom napadeni. Do 8. ure zvečer so bili popolnem tepeni in razgnani, 2 zastavi, 5 kanonov zaplenjenih z mnogim strelivom in živežem, 300 ulovljenih in 320 pobitih in ranjenih. Mesto Jajce se je še isti večer našim udalo; 4 dni pozneje pa tudi Travnik. Zmaga pred Jajcem je pa stala tudi mnogo avstrijske krvi; najbolj hudo zadeti bili so kranjski Slovenci 17. reg. Kuhn in pa 10. bataljon lovcev. Ubitih in ranjenih bilo je vseh 147. Med umorjenimi je tudi lajtnant Svoboda. Zadnjič smo popisali, kako je 7. avg. tudi general Filipovič slavno zmagal pred Žepcami tako, da se je z vojvodom Württembergom združil in marširal proti Sarajevu. Med tem so se pa Turki vzdignili in prikazali našim za hrbtom, najhujše pri Doboju pa tudi močno nevarno v Banjiluki. Tukaj je bil general Samec z samo 500 vojniki 22. reg. Weber. Stanoval je v močno zidani kasarni. Nekoliko dalje proč je bolenišnica, tudi močno zidano po-

slojje. V bolenišnici bilo je 160 bolenih in ranjenih, 5 vračnikov in več strežnikov. Den pred vnebovzetjem Device Marije, 14. avg. prihruje, ko še solnce ni vzhajalo, kakih 5000 turških divjakov iz bližnjih planin; steze in ceste so hitro zajete, telegraf prerezan in sedaj se zavali vsa drubal grozno kričajé in streljajé v mesto in napade kasarno in bolenišnico. Vojaki so mirno pa smrtonosno streljali, kar pa divjakov ni splašilo. Sedaj se zaženejo tem silnejše v bolenišnico, 5000 krogelj so postreljali v njo pa malo škodili, ker so boleni z pomočjo strežnikov in vračnikov okna in vrata dobro zavarovali. Vračniki so tudi pripravili strup cijankali za vsakega, kdor bi hotel vzeti, da bi živ ne prišel Turkom v pest in tako po prostovoljni smrti se otel gotovemu in najgrozovitnejšemu mučenju. Okoli 9. ure vendar vlomijo Turki velika vrata, enega vračnika vstrelijo v trebuh, drugemu razkoljejo glavo — ali dalje ne morejo divjati; iz hriba pred mestom so zaporedom udarjali grozni šrapnel-streli iz 4 kanonov, z katerimi je lajtnant Rühm iz 6 ur oddaljenega Maglaja (ob Vrbasu, ob Bosni je drug Maglaj) prlomastil ravno prav, da je otel bolenišnico. Hipoma je pred bolenišnico palo 150 Turkov, drugi se spustijo proti kanonirjem. K sreči prihitel je v tem trenutku še stotnik Vavra z pešaki in ulani iz 10 ur oddaljene Gradiške. Sedaj premejo Turka od vseh strani, ga zapodijo v turški del mesta, ter ga užgejo, da divjaki v planine zbežijo. Tako so bile naše reve v Banjiluki grozne in mučne smrti rešene. Naših je bilo 37 mrtvih in 259 ranjenih. Eno uro za Banjoluko je isti den 20. kompanija pionirjev stezo popravljala, ko so Turki iz planin privreli. V Banjoluko ni mogla več nazaj in je bežala dalje v Turško naprej za VII. divizijo blizu do Kadine. Eden korporal pa, ki nje ni mogel več dohiteti, je splezal na drevo, pod katerim so zvečer Turki kurili, pekli in jeli. Drugo jutro zleze iz drevesa in pride ves razdrapan in zdelan srečno v Banjoluko!

Smešničar 35. Nek gizdav človek se je gizdaval z svojim novim slamnikom ter vpraša soseda: No, kako mi kaj stoji moj novi slamnik? „Prav dobro, mu odgovori sosed, ravno tako, kakor bi ti bil iz glave izrastel.“

Razne stvari.

(Milostljivi knez in škof) so zapuščenim rodbinam rezervistov darovali 100 fl.

(Volilni zbor) se bo obhajal v nedeljo 8. septembra popoldne ob treh pri sv. Margeti na Dravskem polju. Nazoč bo tudi naš deželni in državni poslanec g. Herman. K temu zboru se volilni možje ptujsko-rogačkega okraja in drugi rodoljubi na obilno vdeleženje uljudno vabijo.

(Sklep šole pri sv. Petru bl. Maribora) bodo v sredo 4. septembra obhajale „šolske sestre“. K